

Rumænien – et land med muligheder...

Af Søren Vinding

Svinepest, "baggårdsproduktioner" og dårlig hygiejne er kontrasterne til billig arbejdskraft og verdens bedste landbrugsjorde i den rumænske virkelighed.

Mihai Visan er administrerende direktør for Romanian Meat Association, der er en pendant til Danske Slagterier. Romanian Meat Association er en virksomhed, der ejes af kødproducenter i Rumænien, men sammenlutningen har naturligvis også relationer til private virksomheder i tilstødende sektorer, fortæller Mihai Visan til Dansk Avls Nyt.

Hvordan har udviklingen været siden 1989 i lange linjer?

"Det er gået nedad og nedad som i mange af de andre østeuropæiske lande. Statistikkerne før 1989 var forfærdelige, idet de udelukkende var propaganda, og ikke gav et reelt billede af produktionen. Kosmetiske statistikker kan man ikke tage seriøst, men det er blot,

hvad vi har i dag, når vi skal sammenligne med perioden efter systemskiftet eller revolutionen i Rumænien. Femårsplanerne var en katastrofe, og fra 1960'erne var planernes mål ikke realistiske og totalt ude af trit med den reelle produktion. Hermed var grundlaget skabt for en gigantisk løgn, der har ødelagt samfundet frem til i dag.

Det er således også karakteristisk for perioden før revolutionen i 1989, at stort set hele eksportproduktionen var stilet mod Sovjetunionen. I dag er Rumænien eksportør af visse landbrugsvarer, men selv om næsten al jord er givet tilbage til bønderne, mangler landbruget stadig moderne afsætningssystemer. I dag tager EU ca. 68% af den samlede eksport, og vi er nu i den situation, at vi ikke er selvforsynende med landbrugsprodukter, idet vi kun er i stand til at producere ca. 50% til den bymæssige befolkning, hvorfor vi må importere de resterende 50% fra EU og blandt andet Danmark. I den forbindelse tænker jeg først og fremmest på svinekød, fordi det her, som i de fleste andre europæiske lande, er, det vigtigste produkt, når det drejer sig om fødevarer. Vi importerer halvdelen af det

svinekød, som vi behøver, og når det drejer sig om fjerkræ er forholdet således, at vi importerer ca. 20%. For oksekød og fårekød har vi en positiv balance på vores handel. Eksempelvis eksporterer vi meget fårekød til Balkan og det mellemøstlige område. På Balkan eksporteres der meget fårekød til Kroatien og Serbien, mens oksekød sælges til Grækenland og Tyrkiet".

Hvor mange slagterier findes der i Rumænien?

"Alt for mange. Vi har i dag en overkapacitet, og det drejer sig om mere end 100 godkendte eller slagterier med licens. Men det er karakteristisk, at de fleste af slagterierne arbejder under deres kapacitet, men vores konsolideringsproces er i den forbindelse langt fra sammenligneligt med den effektivitet og kapacitet, der er kendetegnende for andre EU lande og herunder Danmark.

De fleste af vore slagterier er meget små, og de producerer tillige til et meget begrænset område. 75% af vores grise produceres i en "baggårdsproduktion", hvilket drejer sig om ca. 4 millioner grise, mens 2 millioner produceres i de mere moderne svineproduktioner".

Vil det sige, at I har "baggårdsslagterier"?

"Sådan har det været, og ser vi tilbage i tiden, var der på det tidspunkt mere end 1000 slagterier i Rumænien, men efter den anden MFC-skandale har anstrengelserne for at regulere og stille krav fra de veterinære myndigheder været meget mere intens. I dag er der virkelig kontrol med slagterierne, og små privatejede slagterier bliver ikke godkendt af de veterinære myndigheder, hvis de ikke lever op til de fastsatte regler".

Hvor mange grise produceres der om året i Rumænien?

"Vi sælger rundt regnet 6 millioner grise om året, og som før fortalt bliver en del af disse slagtet på de små slagterier. Salget af svinekød er meget sæsonbestemt, og det er specielt i forbindelse med julen, at salget bliver optimeret, og det er her karakteristisk, at afsætningen ▶

Mihai Visan er administrerende direktør for Romanian Meat Association.

I tilknytning til Romanian Meat Association ligger det rumænske fødevarerlaboratorium

er størst i de landlige områder. Ser vi på den samlede produktion, er det traditionelt, at den samlede produktion hos de autoriserede slagterier er størst i fjerde kvartal. Salget i fjerde kvartal er større end årets tre første kvartaler sammenlagt”.

Hvilke gode råd vil du give til en dansk landmand, der vil købe en svine- eller kvægproduktion i Rumænien?

”Vi er meget interesserede i, at udenlandske investorer ser en potentiel landbrugsproduktion i Rumænien som givtigt. Interessen skyldes naturligvis dels, at vi kan konstatere, at svine- og kvægproduktionen er en sektor i udvikling i Rumænien og dels, at vi importerer ca. 50% af vores svinekød. Det vil altid være en fordel for landet, at vores producenter maksimalt ligger i periferien af 100 km i stedet for 1000 km væk fra forædlingsindustrien.

For øjeblikket har vi et stort problem i vores svineproduktion, idet vi er ramt af sygdommen svinepest, hvilket har betydet, at sygdommen forårsager en embargo af svinekød og produkter fra den tilhørende industri. Det er et alvorligt problem for os, da andre europæiske landes svineproducenter er i stand til at sælge deres produkter på vore markeder, hvilket som bekendt ikke er tilfældet for os. Det er meget svært at eliminere sygdommen, især på grund af de 4 millioner grise, der produceres i ”baggårdene”.

”Hvis en dansk landmand kommer her til Rumænien for at lave en investering i et landbrug, er jeg sikker på, at landmanden ville kunne se fordelene i mange faktorer her i landet. Jorden er meget billig i forhold til andre vestlige lande. Arbejdskraften er billig, og vi har i 2008 produceret mange billige afgrøder, hvilket er meget vigtigt især for svine- og fjerkræproduktionen. Når vi taler om køer, har vi også faktorer, der spiller afgørende ind. Og det er den kendsgerning, at i 6-7 måneder om året er foderet gratis, da store dele af landbrugsjorden er henlagt med græs. Det gør os konkurrencedygtige, og det er en af grundene til, at vi kan sælge vort kvæg og oksekød i EU. Så der er nogle naturlige og menneskelige forhold, som er fordelagtige. Jeg har tidligere fortalt om svinepesten, og jeg vil i den forbindelse ikke forsøge at sælge propaganda, men være realistisk. Selv med sygdommen er det muligt at sælge grise med denne sygdom lokalt. Det betyder, at vi har et marked, der kører på et meget lavt blus og samtidig giver et potentiale for et marked og en produktion, der ikke er smittet med svinepest.

En anden afgørende faktor for en produktion i Rumænien er, at jorden er fantastisk frugtbar. En amerikaner fortalte os på en konference, at der kun er tre steder i verden, hvor jorden er mere frugtbar end i Rumænien. Det er på den argentinske pampas, i det amerikanske kornbælte og på de ukrainske marker. Forleden var jeg i Spanien og var

meget imponeret over at se en så fantastisk produktion på meget dårlige jorde. Så hvad kan det ikke blive til på de rumænske jorde, hvor de bedste grænser op til Ukraine, og det er vel også afgørende, at man i vores klima er i stand til at høste 2 gange årligt”.

Hvad gør I her i Rumænien for at sikre en 100 % hygiejne på de store gårde? I Danmark har vi i den forbindelse forskellige kategorier af grise.

”Jeg ved ikke, om der i Rumænien er nogle SPF-besætninger, men der er sikkert ingen tvivl om, at de vil kunne etableres og gøres rentable. Tidligere arbejdede jeg selv i en PIC-besætning, som jeg var med til at etablere. I den forbindelse implementerede vi vores egne målemetoder. I forbindelse med hygiejnen i vores besætninger vil det ikke være noget problem for personalet at overholde hygiejneforhold, så længe de befinder sig i besætningen. Det store problem opstår først, når personalet holder fri og tager hjem til de små landsbyer på weekend, idet de naturligvis i forbindelse med dette vil være udsat for et smittepres. Det er jo en kendsgerning, at personalet i vores svinebesætninger er folk, der rekrutteres fra de små landsbyer, hvor der findes grise, der kan være inficeret med sygdommen svinepest. Men der er ikke nogen tvivl om, at der i den forbindelse og med det rigtige moderne udstyr og de rigtige rekvisitter, så vil der kunne effektiviseres i forhold til hygiejne, og der vil i den anledning også kunne reduceres i antallet af medarbejdere, således at der er færre medarbejdere at kontrollere i besætningerne”.

Har I her i Rumænien en officiel holdning til valg af avlsdyr? I Danmark har vi 4 racer.

”Vi prioriterer ikke nogen speciel race højere end andre, men for øjeblikket har vi rettet fokus mod Pietran, fordi de er meget kødfulde, men vi må nok konstatere, at vi primært arbejder med Landracen”.

Hvad med køer?

”Vi skal stadig gøre mange ting for at forbedre oksekødssiden af produktionen, men vi er af den opfattelse, at de bedste kødkvæg, vi har, er blandede racer. Her indgår Simmentaler som den mest anvendte, mens færre landmænd har Limousine eller Charolais. Vi ser det som et interessant område med et stort marked i EU, og eftersom EU importerer oksekød, falder det sig naturligt for os at ekspandere på det område”.

► **Er der kooperative bevægelser her i Rumænien?**

”Kooperativer er et fyord i Rumænien, idet det giver anledning til associationer med Sovjettiden, og eftersom systemskiftet skiftede karakter for 2 årtier siden, er det meget få kooperativer, der findes her. Og det er i den forbindelse specielt, at de kooperativer, der findes, er etableret efter vestligt mønster. Jeg har kendskab til nogle få stykker, der ligger placeret i det sydlige Rumænien, og hvor produktionen drejer sig om svinebesætninger, der tillige har deres egne små slagterier. Fra politisk hold forsøger man nu at stimulere eller markedsføre tanker og fordelene ved kooperativerne, idet man ser det som en mulighed for de små landmænd”.

Hvordan er prisstrukturen? Er der officielle priser her? I Danmark har vi noteringen, hvor man hver dag kan se, hvad prisen er for svinekød.

”Vi har ikke den samme struktur i Rumæ-

nien, som det er tilfældet i Danmark. Men jeg sidder tilfældigvis selv i en kommission, der har en webside, hvor vi ikke dagligt, men ugentligt offentliggør, hvilke priser der er gældende for alle områder i Rumænien. Det er forskellige priser, og dette skyldes især, at infrastrukturen er meget dårlig. Det er ikke nemt at transportere sine grise 200 km væk, hvis et slagteri der betaler mere. Det samme gør sig gældende for køer, men der er ikke enorme prisforskelle”.

Er der nogen økologisk produktion her?

”Vores økologiske produktion er ikke så stor, at vi kan eksportere produkter. Dette skyldes sikkert, at efterspørgslen på det lokale marked er meget lille, og at købekraften generelt set er meget lav. Den almindelige borger har ikke råd til det, men vi har nogle landbrugsprodukter, grøntsager der er certificeret af vestlige firmaer. Vi har endvidere nogle slagterier, der er godkendt til slagtning af økologiske grise”.

Er der på regeringsniveau nogen officielle mål vedr. økologisk produktion?

”Landbrugsministeriet vil gerne stimulere til en økologisk produktion. Og det er i den forbindelse en niche i flere af landets regioner, hvor der bliver givet subsidier til denne produktionsform. Økologisk produktion er ikke kun et økonomisk problem, men det er tillige et socialt problem, fordi langt den største del af befolkningen ikke har råd til at købe økologiske produkter. Alligevel forsøger man at promovere økologiske produkter i landsbyerne. Det er en omstillingsproces, men man er i den forbindelse nødt til at konkludere, at man kan risikere at miste penge på en økologisk produktion, hvis efterspørgslen ikke findes efter økologiske produkter”. ■